

כלי מחקר זה נלקח מתוך מאגר כלי המחקר של קרן שלם התומכת במחקר שמטרתו שיפור איכות החיים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית והסובבים אותם.

כל המעוניין להשתמש באחד מכלי מחקר מתבקש לפנות לחוקר שערך את המחקר הרלבנטי ולוודא את אישור השימוש בכלי מבחינת זכויות יוצרים.

שם הכלי: מדריך ראיונות עם הורים לבוגרים עם מש"ה בפרוייקט "שווים במדים"

פותח בשנת: לא צויין, על ידי: לא צויין

תורגם לעברית בשנת : לא צויין על ידי: לא צויין

1	מטרת הכלי	לבחון את החוויה של ההורים (ובני משפחה אחרים) ומשמעות השירות הצבאי של ילדיהם מתוך הפרספקטיבה האישית שלהם.
2	סוג כלי המחקר	ראיון חצי מובנה.
3	אוקולוסיית היעד	במחקר של ורנר (2015) הורים לבוגרים עם מש"ה המשתתפים בתכנית "שווים במדים".
4	אופי הדיווח	ניתוח איכותני של תמליל הריאיון.
5	מבנה הכלי	הריאיון מבוסס על שאלות מנחות, אשר מאפשרות מקום לשאלות המשך שאינן מופיעות במדריך, על מנת לאפשר למרואיינים להעלות דברים נוספים.
6	סוג סולם המדידה	ניתוח הנתונים נעשה שימוש בניתוח נתונים תימטי (Braun & Clarke, 2006) בשיטה של בניית קטגוריות המושתת על תהליך של קידוד פתוח שהינו אינדוקטיבי ומטרתו לאתר את הנושאים העולים מתוך הנתונים שנאספו כפי שבוטאו על ידי המשתתפים, ואינו מושפע משאלות המחקר. הנתונים קודדו בשלבים על פי הגישה של ה"תיאוריה המעוגנת בשדה" (Strauss & Corbin, 1990). לפיכך, תהליך ניתוח הנתונים כלל ארבעה שלבים מרכזיים: (1) ניתוח ראשוני: בשלב זה שתי חוקרות קראו כל תמלול ראיון בנפרד מספר פעמים ואיתרו בו תמות, נושאים שחזרו על עצמם וניתן היה לאפיין ולשיים אותם (גבתון, 2001). עבור כל ראיון החוקרות בנו קובץ ניתוח שכלל את הקטגוריות המרכזיות ופירוטן, קרי כל המשפטים ויחידות התוכן השייכות לקטגוריה. (2) השלב הממפה: שלב זה מתייחס לשילוב בין הקטגוריות שאותרו בניתוח הראשוני על ידי יצירת קשרים בין הקטגוריות על ציר אופקי ובין קטגוריות לתת קטגוריות/קודים על ציר אנכי (שקדי, 2003). בשלב זה, הקטגוריות שזוהו קובצו יחד לפי הקשרים שאותרו לתימה שהיא למעשה קטגוריה מרכזית הקושרת אליה מספר תתי קטגוריות. בנוסף, בשלב זה נבדקו נקודות דמיון ושוני בתוך כל אחת מקבוצות המחקר בין האינפורמנטים

השונים, קרי בין חיילים עם מוגבלות שכלית, בין בני משפחה ובין מפקדים. (3) ניתוח ממוקד: בהתבסס על השלבים הקודמים, שלב זה אופיין במיקוד וביצירת היררכיה בין הקטגוריות וחיבורן לקו סיפורי על ידי התמקדות בתימות המרכזיות ובקטגוריות הנלוות לכל תימה (שקדי, 2003) (4) ניתוח תיאורטי: בשלב זה המטרה הייתה לבנות תיאורים והסברים מושגיים- תיאורטיים של התופעה הנחקרת (שקדי, 2003), תוך יצירת מבנה תיאורטי באמצעות התימות והקטגוריות, קישור לספרות המחקרית ולתיאוריה (גבתון, 2001).		
שאלות פתוחות	סוג הפריטים בכלי	7
הראיונות הועברו בנקודות זמן שונות, כאשר בכל ראיון נשאלו שאלות שונות: ראיון עם הורה אשר בנו/בתו בשלב קורס ההכנה: 10 שאלות. ראיון עם הורה אשר בנו/בתו בשלב ההתנדבות: 8-9 שאלות, כתלות בהיות ראיון זה ראשון או שני. ראיון עם הורים בעת השחרור מהצבא של בנם/בתם: 10 שאלות. ראיון עם הורים לאחר השחרור מהצבא של בנם/בתם: 10 שאלות. ראיון עם הורים שבנם/בתם נשרו מהפרוייקט: 12 שאלות.	אורך הכלי	8
במחקר של ורנר (2015) נעשה שימוש בשתי חוקרות במקביל בשלב ניתוח הנתונים, דבר אשר אפשר לחוקרות לבחון התאמה בהבנת הנתונים והתאמה בתהליך הקידוד ובפרשנות של הנתונים (Barry, Britten, Barber, Bradley & Stevenson, 1999). קידוד נפרד ובחירת התימות הושלם על ידי פגישות דיון רבות בין החוקרות בכדי להגיע להסכמה. אמינות המחקר נבדקה על-ידי התאמה בין החוקרות. שיטה זו נחשבת לשיטה מקובלת של שיתוף עמיתים אשר מיועדת להגביר את אמינות הממצאים במחקר האיכותני (Creswell & Miller, 2000). דרך נוספת להגברת אמינות המחקר נעשתה על-ידי שיתוף אנשי הצוות של תוכנית שווים במדים בעת שלבי הניתוח השונים. דבר זה אפשר לקבל את הפרספקטיבה שלהם על הממצאים מתוך מקום של הכרות עמוקה עם התוכנית והמשתתפים בה.	מהימנות	9
לא צויין.	תקיפות	10

רשימת מחקרי קרן שלם אשר עשו שימוש בכלי:

שם המחקר	מק"ט
ורנר שירלי (2015). השירות הצבאי של אנשים עם מוגבלות שכלית: השפעתו על איכות החיים של הפרט והוריו ועל עמדות הסביבה כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית. האוניברסיטה העברית.	79 למחקר המלא

[למאגר המחקרים של קרן שלם](#)

מדריכי ראיון עם הורים:

פתיחת הראיון: שמי _____ ואני עוזרת מחקר מטעם האוניברסיטה העברית. ראשית רציתי להודות לך על הסכמתך להשתתף במחקר אותו אנו עורכים ולספר לך על המחקר אשר מתמקד בפרויקט השירות הצבאי של אקים. למחקר מספר מטרות. מטרה אחת הינה ללמוד על תפיסותיהם של הבוגרים המשולבים בפרויקט כלפי שירותם הצבאי. בנוסף, אנו מעוניינים ללמוד על השפעת הפרויקט על חיילים אחרים בבסיסים. המטרה השלישית הפרויקט ובעלת חשיבות רבה הינה ללמוד על תפיסות ההורים כלפי הפרויקט. חשוב לנו מאוד לקבל את הפרספקטיבה שלך לנושא. ברצוננו לערוך עמך שלושה ראיונות, אחד היום, פעם שנייה כאשר בנכם יהיה בשלב ההתנדבות בשלב השירות הצבאי. ברצוני לשאול אותך מספר שאלות. לשאלות אין תשובה אחת נכונה אלה חוויתך האישית היא הדרושה במחקרנו. חשוב לי לציין כי כל הפרטים שיאמרו בראיון ישמרו בסודיות. הראיון יערך כחצי שעה. כמו כן, בתום הראיון אבקש ממך למלא שאלון דמוגרפי קצר. ברצוני לבקש את אישורך להקליט את הראיון. הקלטה זו תשוקלט לצורך ניתוח הנתונים. האם הינך מסכים להשתתף בראיון זה? (המראיינת מחתימה על טופס הסכמה). אני מודה לך מראש על הסכמתך להשתתף.

מדריך ראיון להורה אשר בנו/בתו בשלב קורס ההכנה:

- (1) ספרו לי כיצד הגעתם אל קורס ההכנה לצבא?
- (2) מי יזם את הפניה?
- (3) למה רציתם שבנכם/ ביתכם יצטרפו לפרויקט?
- (4) מה לדעתכם החשיבות של שירות צבאי בצה"ל עבור אנשים עם מוגבלות שכלית?
- (5) אילו השלכות תהיינה לשירות הצבאי על בנכם?
- (6) במבט לעתיד, האם שירותו הצבאי של בנכם, עשוי לדעתכם להשפיע עליכם כהורים בצורה כלשהי?
- (7) במבט לעתיד, האם השירות הצבאי של בנכם, עשוי לדעתכם להשפיע על המשפחה שלכם?
- (8) כיצד הייתם מתארים את איכות חייכם כיום? האם לשלב שבו בנכם נמצא יש השפעה על איכות חיים זו?
- (9) כיצד לדעתך אחרים בסביבתך הקרובה והרחוקה תופסים אותך ואת משפחתך? האם לשלב שבו בנכם נמצא יש השפעה על תפיסה זו?
- (10) האם יש לכם משהו להוסיף בנושא?

מדריך ראיון להורה אשר בנו/בתו בשלב ההתנדבות:

- (1) נסו להיזכר בנסיבות שהביאו אתכם להשתתף בפרויקט, איך הגעתם לקורס ההכנה? למה?
 - (2) ספר לי על ההתנדבות של בנך/לצה"ל עד כה.
 - (3) במה אתם מרגישים שההתנדבות לצבא תורמת לבנכם?
 - (4) האם אתם מזהים שינויים שהתחוללו בבנכם לאור התנדבותו לצבא?
 - (5) מהן ההשפעות שאתם מזהים שיש להתנדבות לצבא על בנכם?
 - (6) כיצד הייתם מתארים את איכות חייכם כיום? האם לשלב שבו בנכם נמצא יש השפעה על איכות חיים זו?
 - (7) כיצד לדעתך אחרים בסביבתך הקרובה והרחוקה תופסים אותך ואת משפחתך? האם לשלב שבו בנכם נמצא יש השפעה על תפיסה זו?
 - (8) האם יש לך משהו להוסיף בנושא?
- (* במידה וזה הראיון הראשון עם ההורים: כיצד לדעתך הסביבה הקרובה והרחוקה תופסת אותך ואת משפחתך? האם לשלב ההתנדבות יש השפעה על תפיסה זו?.....מה לדעתך החשיבות של גיוס לצבא של אנשים עם מוגבלות שכלית?

מדריך ראיון להורה בעת שחרור של בנו/ ביתו:

- (1) ספר לי על יום החיול של בנך.
- (2) ספר לי על שירותו הצבאי של בנך בצה"ל? (למראינת, אם יש צורך ניתן להוסיף שאלות הבהרה: איזה תפקיד בנכם ממלא? מיהם חבריו ביחידה? איזה קשר יש לו עם הממונה עליו ביחידה?)
- (3) כעת עם שחרורו של בנכם מהצבא, האם אתם מרגישים שהשירות הצבאי תרם לו, כיצד?
- (4) האם אתם מזהים שינויים כלשהם בבנכם לפני השירות וכיום?
- (5) מה השאיפות שלכם עבור בנכם? היכן הייתם רוצים שישתלב עם סיום שירותו?
- (6) האם תמליצו למשפחות הדומות לכם על התוכנית שבה השתתף בינכם?
- (7) באיזה אופן השפיע שירותו הצבאי של בנכם עליכם כהוריו ועל המשפחה בכללותה? האם אתם מרגישים שהוא שינה אתכם בצורה כלשהי?
- (8) כיצד הייתם מתארים את איכות חייכם כיום? האם לשלב שבו בנכם נמצא יש השפעה על איכות חיים זו?
- (9) כיצד לדעתך אחרים בסביבתך הקרובה והרחוקה תופסים אותך ואת משפחתך? האם לשלב שבו בנכם נמצא יש השפעה על תפיסה זו?
- (10) האם יש לך משהו להוסיף בנושא?

מדריך ראיון להורים לאחר השחרור מהצבא של בנם/ בתם:

- (1) כעת, לאחר שעברו מספר חודשים מאז השחרור של בנכם, האם אתם מזהים שינויים שהתחוללו בבנכם בזמן השירות, ונשמרו גם כיום? במה אתם מרגישים שהשירות תרם לו?
 - (2) האם ישנן השפעות ארוכות טווח של השירות בצבא על בנכם? מהן?
 - (3) האם ישנן השפעות ארוכות טווח של השירות הצבאי עליכם או על כלל המשפחה?
 - (4) האם בנכם שומר על קשר כלשהוא עם הצבא? עם מפקדיו? עם החיילים ביחידה? אולי הוא ממשיך להגיע לבסיס?
 - (5) מה בינכם עושה כיום?
 - (6) כיצד הייתם מתארים את איכות חייכם כיום? האם לשלב בו בינכם נמצא יש השפעה על איכות חיים זו?
 - (7) כיצד לדעתך אחרים בסביבתך הקרובה והרחוקה תופסים אותך ואת משפחתך? האם לשלב שבו בנכם נמצא יש השפעה על תפיסה זו? האם תפיסה זו השתנתה מהתקופה שבה הבן שירת?
 - (8) האם יש לך משהו להוסיף בנושא?

מדריך ראיון להורים שבנם/בתם נשר/ה מהפרויקט:

- (1) נסו להיזכר בנסיבות שהביאו אתכם להשתתף בפרויקט, איך הגעתם לקורס ההכנה? למה?
- (2) מדוע רציתם שבנכם ישתתף בפרויקט?
- (3) מה לדעתך החשיבות של גיוס לצבא של אנשים עם מוגבלות שכלית?
- (4) ספר לי על ההתנדבות של בנך לצה"ל עד לשלב שבו פרש.
- (5) האם אתם מרגישים שההשתתפות בפרויקט תרמה לבנכם? ואם כן, במה ואם לא מדוע?
- (6) האם אתם מזהים שינויים שהתחוללו בבנכם לאור התנדבותו לצבא?
- (7) מהן ההשפעות שאתם מזהים שיש להתנדבות לצבא על בנכם?
- (8) אשמח אם תוכלו לספר לי על הסיבות לפרישתו מהפרויקט? האם היו השפעות לפרישתו מהפרויקט עליו או עליכם? (בעדינות אם לא עולה מהורים מעניין לשמוע אם לפרישה הזו היתה השפעה רגשית עליהם או על בנם)
- (9) כיצד לדעתך הסביבה הקרובה והרחוקה תופסת אותך ואת משפחתך? האם לדעתך להשתתפותו של בנך בפרויקט הצבא היתה השפעה כלשהי על האופן שבו תופסים את בנך או את משפחתך?
- (10) מה עושה בינכם כיום? היכן הוא נמצא? האם להשתתפותו בפרויקט היתה השפעה כלשהי על המסגרת שבה הוא נמצא כיום?
- (11) כיצד הייתם מתארים את איכות חייכם כיום? האם למקום שבו בנכם נמצא כיום יש השפעה על איכות חיים?
ז?
- (12) האם יש לך משהו להוסיף בנושא?